

Mensen voorop niet het kapitaal

Verkiezingsprogramma SP
Europese verkiezingen 2024

SP

14 maart 2024

De programmacommissie:

Arnout Hoekstra (voorzitter), Jasper van Dijk, Eelco Eikenaar, Sebastiaan van den Hout, Vera Inekci, Renske Leijten, Bram Roovers, Peter van Zutphen.

INHOUD

BEGRIPPENLIJST	4
1 DE SP EN EUROPA	7
2 DEMOCRATISERING	10
3 NIET DE MARKT MAAR DE MENSEN	12
4 KLIMAAT EN KLIMAATRECHTVAARDIGHEID	15
5 EEN SCHOON MILIEU	17
6 MIGRATIE	19
7 VREDE, VEILIGHEID, MENSENRECHTEN EN BUITENLANDBELEID	21
8 DIGITALISERING	24
9 GEZONDE, BETAALBARE EN VEILIGE PRODUCTEN	25
10 LANDBOUW, VISSERIJ EN NATUUR	27

BEGRIPPENLIJST

Algoritmes Wiskundige instructies die worden gebruikt in computers om gegevens te verwerken en beslissingen te nemen op basis van vooraf bepaalde regels.

Brievenbusfirma's Bedrijven die slechts op papier bestaan op een bepaalde locatie om belastingvoordelen te behalen zonder dat er daadwerkelijk substantiële activiteiten op die locatie plaatsvinden.

CETA Comprehensive Economic and Trade Agreement. Een verdrag met Canada dat sinds 2017 voorlopig in werking is, maar waar de nationale parlementen nog mee moeten instemmen.

Circulaire economie Een economisch systeem waarin producten worden ontworpen met het oog op hergebruik, recycling en minimalisatie van afval. Regelgeving en heffingen kunnen producenten aanzetten tot het maken van duurzamere producten met een langere levensduur en betere recyclebaarheid.

Client-side scanning (CSS) Een techniek om op mobiele apparaten berichten en bijlagen - vooraf aan versleuteling en verzending - te laten scannen door kunstmatige intelligentie.

CoR Comité van de Regio's. Is een instelling van de EU die is opgericht om lokale en regionale overheden een stem te geven in het Europese besluitvormingsproces. Het comité bestaat uit vertegenwoordigers van regionale en lokale autoriteiten in de lidstaten van de EU, waaronder 12 Nederlandse burgemeesters, wethouders en gedeputeerden en 12 plaatsvervangers. Zij zijn binnen het comité ondergebracht in fracties op basis van politieke kleur.

Digitale euro Een digitale vorm van de Euro-valuta die wordt voorgesteld als een alternatief voor fysiek contant geld. Deze geldvorm kan de privacy van mensen schaden en biedt theoretisch de overheid de mogelijkheid om politiek gemotiveerd specifieke transacties te blokkeren.

eID Europese Digitale Identiteit. Is een plan van de EU om één veilige digitale identiteitsoplossing te creëren. Hiermee kunnen EU-burgers en bedrijven online inloggen en toegang krijgen tot overheids- en bedrijfsdiensten in de hele EU, zonder steeds verschillende inloggegevens te hoeven gebruiken. Het moet zorgen voor gemak en bescherming van persoonlijke gegevens.

ETS Emissions Trading System oftewel Emissiehandels-systeem. Dit systeem is bedoeld om de uitstoot van CO2 te verminderen door vervuilers te laten betalen voor wat ze uitstoten, maar in de praktijk werkt het slecht. Er zijn te veel emissierechten op de markt, hun prijs is veel te laag en de grootste vervuilers vallen er niet onder.

EMU Economische en Monetaire Unie. Dit is een samenwerkingsverband binnen de EU dat de invoering en het beheer van de gemeenschappelijke munteenheid, de euro, omvat, met gedeeld monetair beleid, een centrale bank (ECB) en coördinatie van economisch beleid tussen de lidstaten.

Energie-Unie Een Europees energiebeleid dat tot doel heeft de energiezekerheid te waarborgen, de energiemarkt te integreren en duurzame energie te bevorderen.

Eurofederalisme Het streven naar een Europese superstaat met meer centrale macht.

Europese Green Deal Een omstreden initiatief van de Europese Commissie dat tot doel heeft Europa tegen 2050 klimaatneutraal te maken.

Europees Semester EU-coördinatie van begrotings- en economisch beleid in lidstaten. Sociaal-economisch beleid wordt jaarlijks tussen november en juli bekeken. Belangrijkste doelen zijn harmonisatie, stabiliteit, gezonde overheidsfinanciën, economische groei, het voorkomen van onevenwichtigheden en monitoren van nationale herstel- en veerkrachtplannen binnen de EU.

EVRM Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens dat in 1950 werd opgesteld door de Raad van Europa. Ratificatie van het verdrag is een voorwaarde voor elk land dat lid wil worden van de Raad van Europa én van de EU.

Financialisering Het proces waarbij de financiële sector een prominentere rol speelt in de economie, waardoor financiële overwegingen en markten invloed hebben op de werking van bedrijven, overheden en de samenleving. Flitskapitaal Aanzienlijke bedragen die worden ingezet voor kortlopende transacties, variërend van enkele minuten tot enkele dagen. Dit kapitaal beweegt voortdurend naar de gebieden waar het hoogste rendement kan worden behaald. Het doel van deze speculatieve handel is om winst te genereren door in te spelen op veranderingen in de waarde van de valuta, aandelen of andere beleggingsproducten.

Frontex Europees agentschap dat belast is met de bewaking van de buitengrenzen van de EU.

GDPR General Data Protection Regulation. De Europese richtlijn die ten grondslag ligt aan de AVG.

Glyfosaat Is een veelgebruikte herbicide voor onkruidbestrijding in landbouw en tuinbouw. De veiligheid ervan is onderwerp van debat vanwege de gezondheidsrisico's voor mensen en de effecten op de biodiversiteit zoals bijensterfte.

Geoblocking Het beperken van de toegang tot internet-inhoud op basis van geografische locatie/IP-adres, vaak gebruikt om gebruikers in specifieke regio's te blokkeren van bepaalde online inhoud. Dit gebeurt bijvoorbeeld omdat de aanbieders in dat land niet hebben betaald voor uitzend- of auteursrechten, of omdat adverteerders alleen willen betalen voor het verspreiden van de toegevoegde reclameboodschappen binnen een bepaalde regio en niet daarbuiten.

Harmonisatie Het proces waarbij regels, wetten of beleid tussen verschillende landen worden afgestemd om tot een gemeenschappelijke standaard te komen. Bij volledige harmonisatie hebben landen geen ruimte om af te wijken van de EU-regels, bij minimumharmonisatie kunnen zij bovenop de basisnorm aanvullende eisen stellen.

Hedgefonds Een beleggingsfonds dat op verschillende manieren en op vaak risicovolle wijze investeert, met als primair doel op korte termijn een maximaal rendement te behalen. Helaas pakt deze benadering doorgaans nadelig uit voor het langetermijnbelang van de organisatie waarin wordt geïnvesteerd.

IMVO Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. OESO-richtlijn waarin is afgesproken dat in de bedrijfsvoering van internationale ondernemingen wordt gezorgd voor respect voor mensenrechten, arbeidsomstandigheden en milieu en dat negatieve gevolgen worden voorkomen.

Interne markt Het gebied binnen de EU waarin er vrij verkeer van goederen, diensten, kapitaal en personen is, zonder belemmeringen door grenscontroles of tarieven.

ISDS Investor-State Dispute Settlement. ISDS voorziet in een juridisch proces waarbij buitenlandse investeerders het recht hebben om geschillen met een gastland (waar ze investeringen hebben) voor te leggen aan internationale arbitragepanels. Deze panels nemen beslissingen over geschillen tussen investeerders en staten op basis van de bepalingen in het betreffende investeringsverdrag.

Kapitaaleisen Regels die bepalen hoeveel kapitaal banken moeten aanhouden als buffer om financiële schokken op te vangen en risico's te verminderen.

Kapitalisme Een economisch systeem waarbij de productiemiddelen (zoals geld, grond en fabrieken) in handen zijn van private individuen of bedrijven, met als doel winst te maken.

Kapitalist Iemand die inkomsten en vermogen genereert door bezit, eerder dan door arbeid. Dit gebeurt door anderen uit te buiten die hun inkomen wel verdienen door arbeid, maar afhankelijk zijn van het bezit van de kapitalist, zoals machines, gebouwen en producten.

Kleinbedrijf Bedrijven met minder dan vijftig werknemers en/of een jaaromzet van minder dan 12 miljoen euro.

Klimaatneutraal Het volledig compenseren van de uitstoot van broeikasgassen, waardoor er geen bijdrage wordt geleverd aan de opwarming van de aarde. Dit omvat naast het tegengaan van de uitstoot van gassen ook het verwijderen van uitgestoten gassen uit de atmosfeer, bekend als 'negatieve emissies'.

Kopenhagencriteria Het hebben van stabiele instellingen die de Europese waarden waarborgen; het hebben van een goed functionerende markteconomie; de gemeenschappelijke wet- en regelgeving van de EU overnemen en de gemeenschappelijke doelstellingen ondersteunen; het functioneren/ontwikkelen van de EU niet onder druk zetten.

Mercosur-verdrag Een handelsovereenkomst tussen de EU en de Mercosur-landen (Argentinië, Brazilië, Paraguay en Uruguay).

Militair-industrieel complex De combinatie van militaire instellingen, wapenproducenten en overheid die samenwerken om militaire technologieën en wapens te produceren en te onderhouden.

Monetaire unie Een groep landen die dezelfde munteenheid gebruikt en soms ook een gedeelde centrale bank heeft.

Natura 2000 Een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden.

Neoliberalisme Een economische ideologie die pleit voor vrije markten, beperkte overheidsinterventie en privatisering van publieke diensten.

Opt-out Het recht van een land om ervoor te kiezen niet deel te nemen aan bepaalde EU-regelgeving of beleid.

Open source-technologie Software waarvan de broncode openbaar beschikbaar is en vrij kan worden gebruikt, aangepast en gedistribueerd door iedereen.

OESO Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling. Een samenwerkingsverband van 36 hoog-ontwikkelde landen, bedoeld om sociaal en economisch beleid te bespreken, te bestuderen en te coördineren.

PFAS Poly- en perfluoralkylstoffen. Is een groep chemische stoffen die in veel producten voorkomen vanwege hun water- en vuilafstotende eigenschappen. Ze worden aangetroffen in brandblusschuimen, coatings, verpakkingen en textiel. PFAS zijn milieuverontreinigend en brengen grote gezondheidsrisico's met zich mee. Doordat ze niet gemakkelijk afbreken, is het onmogelijk om vervuiling te saneren.

Pushbacks Het beleid om migranten aan de grens tegen te houden en terug te sturen naar het land van herkomst zonder de mogelijkheid om asiel aan te vragen, vaak zonder rekening te houden met hun veiligheid of rechten.

PV Permanente Vertegenwoordiging. Dit is de officiële vertegenwoordiging van een EU-lidstaat bij de EU. Elke EU-lidstaat heeft een PV, die fungeert als een diplomatieke missie bij de EU-instellingen in Brussel en andere locaties. De PV is verantwoordelijk voor het behartigen van de belangen van de betreffende lidstaat bij de EU.

Sociale dumping Het fenomeen waarbij werknemers uit verschillende landen in een regio tewerkgesteld worden tegen lagere lonen en slechtere arbeidsvoorwaarden dan wat normaal in die regio geldt.

Speculatieve producten Financiële producten die zijn ontworpen voor winst op basis van voorspellingen over toekomstige prijsbewegingen, zonder dat deze producten altijd een tastbare economische waarde vertegenwoordigen.

Speculatieve zakenbanken Banken die zich bezighouden met risicovolle financiële activiteiten zoals investeringen in speculatieve producten.

TTIP Transatlantic Trade and Investment Partnership. Een verdrag met de Verenigde Staten waar al lang over onderhandeld wordt, maar wat steeds kleiner wordt. Helaas is het nog steeds niet van tafel.

UNHCR United Nations High Commissioner for Refugees. De vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties.

Vorzorgsbeginsel Het beginsel dat bij gebrek aan wetenschappelijke zekerheid over de veiligheid van een stof, voorzorgsmaatregelen moeten worden genomen om mogelijke schade aan mens, dier of milieu te voorkomen.

Verdrag van Maastricht Een verdrag ondertekend in 1992 dat de oprichting van de EU formaliseerde en een aantal wijzigingen in het institutionele kader en economisch beleid van de EU introduceerde. Met dit verdrag werd de macht van de EU groter en werd tevens besloten de EMU op te richten.

VN-Verdrag tot uitbanning van kernwapens Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons (TPNW). Een geratificeerd internationaal verdrag dat tot doel heeft kernwapens te elimineren en lidstaten ertoe aanzet geen kernwapens te ontwikkelen, bezitten of gebruiken. Nederland heeft tegen dit verdrag gestemd, de overige NAVO-landen en kernmachten hebben niet gestemd.

Wapenembargo Een verbod op het verkopen, verstrekken of handelen in wapens met een specifiek land als sanctie voor schendingen van mensenrechten of voor betrokkenheid bij oorlogsmisdaden.

Werkende klasse Mensen die hun inkomen verkrijgen uit arbeid verrichten om in hun levensonderhoud te voorzien. De term omvat ook personen die vanwege ouderdom, werkloosheid of arbeidsongeschiktheid een uitkering ontvangen, dankzij onderlinge solidariteitsregelingen. Deze definitie contrasteert met diegenen die hun inkomen verkrijgen uit bezit.

WHO World Health Organization oftewel Wereldgezondheidsorganisatie. Een organisatie van de Verenigde Naties die de zorg voor de gezondheid van de wereldbevolking in kaart brengt, coördineert en bevordert.

Witteboordencriminaliteit Illegale activiteiten gepleegd door personen in professionele of zakelijke omgevingen, zoals fraude, belastingontduiking, handel met voorkennis, corruptie en boekhoudfraude.

1 DE SP EN EUROPA

EEN SOCIAAL EUROPA

De SP is voor de Europese Unie (EU). Maar dan wel een EU dat samenwerkt waar nodig. Niet een Verenigde Staten van Europa dat onnodig onze soevereiniteit afpakt.

In de huidige EU, gedomineerd door de kapitalistische ideologie, staan menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit onder druk. Het kapitalisme leidt tot uitbuiting van mensen, vergroot ongelijkheid, vervuult het milieu en zet de wereld op koers richting een klimaatramp. Door de effecten hiervan raken miljoenen mensen op drift. Veel mensen in Europa maken zich zorgen en projecteren hun hoop op populistische leiders. Gelukkig groeit in brede kring ook het bewustzijn dat de problemen het gevolg zijn van een kapitalistische markteconomie die niet meer functioneert. De SP presenteert in dit programma een visie voor Europa voorbij het kapitalisme.

Om effectief samen te werken, is het essentieel dat er overeenstemming bestaat over fundamentele waarden. Wij werken aan een samenleving waarin we niet gebonden zijn aan de grillen van de markt of een overheid die alles bepaalt en zich overal mee bemoeit. Wij komen op voor de waardigheid van ieder mens en de gelijkwaardigheid van mensen onderling. Wij geloven in de kracht van solidariteit. De belangen van de werkende klasse - zij die van hun inkomen afhankelijk zijn van werk, pensioen of uitkering - stellen wij altijd boven die van de bezittende klasse. Wij geloven dat een andere EU mogelijk is. Ware verandering is mogelijk wanneer mensen verenigd zijn en zelf de toekomst vormgeven. Dat vraagt om radicale democratisering van overheden en de economie, op lokaal, nationaal en zeker op Europees niveau. Het democratisch tekort van de EU is een regelrechte schande. Terwijl steeds meer wetgeving in Europa tot stand komt, hebben gewone mensen steeds minder te zeggen.

Naast onze kritiek op de huidige EU, presenteren we in ons programma duidelijke voorstellen over hoe het anders kan. We dragen oplossingen aan voor problemen die mensen in hun dagelijks leven tegenkomen en waarbij samenwerking met andere landen grote voordelen kan bieden.

‘Socialisten zijn internationalisten: wij zetten ons in voor de menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit overal in de wereld.’

Heel de mens, beginselprogramma SP.

GRENZeloos KAPITALISME

Onze samenleving bestaat uit een werkende klasse en een bezittende klasse: een grote groep mensen die het werk verrichten en een kleine groep aandeelhouders die winst halen uit de productiviteit van anderen. De geschiedenis van de naoorlogse Europese eenwording is een geschiedenis waarbij de vrije markt en de belangen van de kapitalisten steeds meer voorop stonden. We accepteren niet dat de economische wetten van het kapitalisme de marges bepalen waarbinnen de politiek mag opereren. Het is aan ons allemaal om te zorgen dat de toekomst van de Europese samenwerking een toekomst wordt van de belangen van mensen. Een toekomst gebaseerd op de universele waarden van menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit.

De uitbuiting van werknemers, de uitputting van de aarde en de ontwijking van belastingen is voor kapitalisten een internationale aangelegenheid. Productie vindt plaats waar de lonen het laagst zijn, de arbeidsomstandigheden het slechtst en de milieueisen het zwakst. Voor locatieafhankelijke productie worden, via arbeidsmigratie, de loonkosten beperkt. De winsten worden vervolgens via brievenbusfirma's verschoven naar de landen waar winstbelastingen laag zijn. Het vermogen wordt gestald bij banken in belastingparadijzen waar de belasting op vermogen laag is en de mogelijkheden om anoniem te sparen het grootst.

De huidige EU is neoliberal, wat wil zeggen dat van werkelijk alles een markt wordt gemaakt. Het collectief en zonder winstoogmerk voorzien in basisbehoeften wordt gezien als oneerlijke concurrentie en marktverstoring. Landen worden via Brussel gedwongen hun publieke diensten zoals vervoersmaatschappijen, huurwoningen, zorginstellingen, energiebedrijven en pensioenfondsen te privatiseren. Vervolgens kunnen aandeelhouders deze eenvoudig in hun private handen krijgen en er heel veel geld uit onttrekken.

Ondertussen zien we dat de EU probeert de 'vrije' markteconomie met industriebeleid te beheersen, maar gebeurt dit vooral vanuit de belangen van grote multinationals en hun aandeelhouders. Met subsidies en wetten stuurt de EU de economische activiteiten binnen de EU en poogt ze te laten concurreren met andere wereldmachten. Maar al te vaak gebeurt dit ten koste van de belangen van gewone mensen, dieren en ons milieu. Ook betekent dit vaak onnodige bemoeienis in zaken die we prima op nationaal niveau kunnen regelen. Het democratisch gehalte en de transparantie zijn ver te zoeken. De macht van de bedrijfslobby is daardoor groot. Deze lobby is een machtsmiddel van het kapitalisme en moet worden bestreden met volledige transparantie en aan banden worden gelegd.

Het is aan de SP om fundamentele kritiek te leveren op deze huidige EU, mensen te organiseren, alternatieven aan te dragen en samen te werken aan een betere wereld met iedereen die onze uitgangspunten onderschrijft.

ZELF OF SAMEN?

De SP staat voor internationale samenwerking, maar is tegen de vorming van een federaal Europa. Besluitvorming zou zo lokaal mogelijk moeten zijn, waardoor mensen meer zeggenschap hebben en we beter kunnen inspelen op de specifieke omstandigheden. Veel zaken kunnen we dus goed regelen zonder Europese bemoeienis. Daarom verwijzen we voor lokale, regionale en nationale vraagstukken graag naar onze verkiezingsprogramma's voor gemeenteraads-, provinciale en Tweede Kamerverkiezingen.

Er is echter een aantal belangrijke uitdagingen die grensoverstijgend zijn en vragen om internationale samenwerking, zoals migratie, uitbuiting, werknemersrechten, klimaatverandering, milieuvuiling en belastingontwijking. Met de oprichting van de EU is het aantal grensoverstijgend uitdagingen toegenomen, aangezien we nu een gezamenlijke interne markt en een gedeelde munt hebben. Bij elk Europees voorstel stelt de SP altijd de vraag: komt dit voorstel de werkende klasse ten goede of niet?

INTERNATIONALE SAMENWERKING VIA DE EU

De EU is een samenwerkingsproject van momenteel 27 landen. Het Europees Parlement is daarbij slechts een van de vele instituten waar een stukje van de macht ligt. Het is een gemankeerd parlement, omdat het zelf geen wetten mag schrijven. De echte macht van de EU ligt in de schemerige achterkamertjes van de regeringsleiders (Europese Raad) en de ambtenaren (Europese Commissie).

Vanwege het relatief beperkte aantal inwoners heeft Nederland een bescheiden invloed in het enorme Europese Parlement. Daarom bundelen wij als socialisten onze krachten met gelijkgestemde partijen in andere EU-landen. Samen kunnen we, gebaseerd op onze gedeelde waarden, een krachtigere vuist maken dan wanneer ieder voor zichzelf strijdt.

Geen Europese federale superstaat

De SP heeft altijd een kritische blik gehad op de Europese eenwording. In de vroege jaren '90 voerden we de campagne 'Nee tegen deze EG' tegen het Verdrag van Maastricht. Sinds 1997 waren we de leidende kracht in de campagne tegen de euro. In 2005 behaalden we een overwinning in het referendum tegen de Europese grondwet. In 2016 behaalden we opnieuw een overwinning in het referendum tegen het associatieverdrag met Oekraïne. We voerden krachtige campagnes tegen handelsverdragen zoals CETA en TTIP. Wij zijn vóór internationale samenwerking, maar hebben ernstige bedenkingen bij de werking van de huidige EU.

In de EU heeft elk land zijn eigen unieke geschiedenis en cultuur, waardoor we verschillende talen spreken en verschillende gewoonten hebben. De omvang van de unie is dynamisch, met landen die toetreden en vertrekken. Samenwerking vereist geen volledige samensmelting. Daarom willen wij, in tegenstelling tot Eurofederalisten, niet een volledige Europese integratie tot een federale superstaat.

ZELFBESCHIKKINGSRECHT VAN LANDEN

Wij respecteren de autonomie van landen. Mensen hebben altijd het laatste woord via nationale democratie. Als lidstaten het overdragen van nieuwe bevoegdheden niet in hun belang achten, kunnen ze kiezen voor een 'opt-out' en er niet aan meedoen. Het moet mogelijk worden om – na onderhandeling met andere landen in de EU – niet (meer) mee te doen met een bepaald Europees beleid. Zo moet een land uit de monetaire unie kunnen stappen of het grenzeloze verkeer van goederen, diensten, kapitaal en arbeid kunnen beperken. Momenteel gebeurt het vaak dat landen geen aanvullende eisen kunnen stellen die verder gaan dan de Europese regels (maximale harmonisatie). Wij hechten eraan dat landen altijd het recht behouden om aanvullende eisen te stellen (minimale harmonisatie).

EEN WAAKHOND IN BRUSSEL

De SP voert een krachtige oppositie tegen de heersende macht die de belangen van het kapitaal boven mensen stelt. Ook in Europa. Zolang die heersende macht er nog zit zullen wij de rol van waakhond vervullen, die misstanden aan de orde stelt en sociale alternatieven aandraagt. Verspilling van gemeenschapsgeld brengen wij aan het licht en stellen wij aan de kaak. Een parlement biedt ons een podium om ons verhaal te vertellen, maar we weten dat echte verandering uiteindelijk voortkomt uit gewone mensen, vanuit de buurten en de werkvloer. Daarom verbergen wij ons niet in de Brusselse bubbel, maar staan we schouder aan schouder met de mensen om wie het uiteindelijk gaat.

THUISBLIJVEN HELPT NIET

Deze verkiezingen zijn cruciaal. Terwijl Eurofederalistische partijen streven naar meer macht voor Brussel en nationalistische partijen de Europese samenwerking willen verlaten, bieden wij een menselijk en sociaal alternatief. Veel mensen overwegen niet te stemmen, maar stilzitten brengt ons niet verder. Jouw stem kan Brussel bevrijden uit de klauwen van het grootkapitaal en daarmee bijdragen aan een EU die weer doet wat het zou moeten doen: landen helpen samenwerken in plaats van elkaar te beconcurreren. Strijd mee voor een Europese samenwerking waarin mensen, dieren en het milieu vooropstaan. Stel een daad, stem SP.

2 DEMOCRATISERING

EEN NIEUWE EUROPESE BESTUURSCULTUUR

De EU is vanaf haar oprichting een ondemocratisch en bureaucratisch geheel. Vanaf het begin heeft het Europees Parlement binnen de EU slechts een marginale rol gespeeld en is zeker niet de bepalende macht binnen de EU. We kunnen daar verandering in brengen. Europese samenwerking is nog steeds een goed idee, maar dan wel met de belangen van mensen voorop. We bouwen daarom aan een coalitie van EU-lidstaten die willen onderhandelen over een nieuw Europees verdrag. In dit verdrag versterken we de zeggenschap van de werkende klasse en het democratische gehalte van de EU. We maken afspraken over een andere bestuurscultuur, waarin de houding van de Europese instituten volledig dienstbaar is aan de werkende klasse. Wij reguleren het vrije verkeer van de Europese interne markt en leggen daarmee de macht van het grootkapitaal aan banden. Dit voor een EU waarin mensen, dieren en milieu voorop staan, en niet langer de markt en de winsten van multinationals. Dit nieuwe verdrag zal in een referendum worden voorgelegd aan de bevolking.

MACHT: KIEZERS VERSUS LOBBYISTEN EN AMBTENAREN

Grote bedrijven en industrieën proberen met hun lobby de besluitvorming te beïnvloeden ten gunste van hun belangen. Dit is gevaarlijk omdat grote bedrijven vaak meer middelen hebben dan gewone inwoners of kleinere belangengroepen. Bedrijfsinvloed ondermijnt de democratie. Kiezers moeten erop kunnen vertrouwen dat hun volksvertegenwoordigers beleid maken op basis van het algemeen belang en niet op basis van de belangen van bedrijven.

In een gezonde democratie treed je daarom op tegen hen die met geld invloed proberen te kopen. De invloed van grote bedrijven en banken in Brussel moet sterk worden beperkt. Het beleid moet worden bepaald door democratisch gekozen volksvertegenwoordigers, niet door lobbyisten van het grootkapitaal. Corrupte Europarlementariërs pakken wij keihard aan, maar ook de bedrijven en landen die volksvertegenwoordigers proberen om te kopen mogen daar niet ongestraft mee weggelopen en moeten de toegang tot de Europese instellingen worden ontzegd.

Het is belangrijk dat mensen invloed kunnen uitoefenen op de besluitvorming. Omdat wij willen dat landen zelf het laatste woord hebben, kunnen inwoners op nationaal niveau referenda afdwingen om besluiten te beïnvloeden. We zien dat er door gemeenten, regio's en provincies veel geld wordt besteed om in Brussel potjes met geld te zoeken en vooral gezellige uitstapjes te maken. Dit zien wij ook terug in het ondemocratische schaduwparlement bestaande uit lokale en regionale bestuurders: het Comité van de Regio's (CoR), dat wat ons betreft kan worden opgeheven. In plaats daarvan willen wij dat vaker de mensen om wie het gaat erbij worden betrokken, bijvoorbeeld via volksraadplegingen.

We willen geen beleid opgelegd krijgen door ongekozen ambtenaren, zij horen zich te richten op het invullen en uitvoeren van democratisch gevormd beleid. Daarom wordt de Europese Commissie vooral een uitvoerende organisatie en krijgt het Europees Parlement een sterkere rol in het vormen van Europees beleid. In plaats daarvan krijgt het Europees Parlement meer positie als plek waar direct gekozen volksvertegenwoordigers afspraken kunnen maken en het recht krijgen om gezamenlijk Europese wetten voor te stellen. Het Europees Parlement moet daarom het recht krijgen om initiatiefvoorstellen in te dienen. Het moet mogelijk worden dat leden van nationale parlementen gelijktijdig ook lid kunnen zijn van het Europees Parlement (dubbelmandaat). Op die manier is het Europees Parlement veel meer een samenwerking van nationale parlementen. Een groot deel van de taken van de Eurocommissarissen leggen wij bij de vakministers van nationale regeringen.

Wij willen dat er wordt gekozen voor één vergaderlocatie; daarmee maken we een einde aan het maandelijks verhuiscircus tussen Brussel en Straatsburg. De salarissen van Europese politici en topambtenaren kunnen aanzienlijk worden verlaagd, evenals de buitensporige onkostenvergoe-

dingen en privileges. We maken een einde aan de Brusselse draaideur waarin Europese ambtenaren en commissarissen overstappen naar het bedrijfsleven en van daaruit hun voormalige collega's gaan beïnvloeden, of waarin, omgekeerd, lobbyisten, consultants en managers van het bedrijfsleven voor de Commissie gaan werken. De bescherming van klokkenluiders die misstanden zoals fraude of machtsmisbruik bij Europese instellingen en bedrijven aan de kaak stellen, dient versterkt te worden.

EINDE AAN DE TECHNOCRATISCHE POLITIEK

De afgelopen jaren zijn de belangrijkste beslissingen in de EU ver weg van onze democratie genomen, o.a. in situaties als de Eurocrisis, de bankencrisis, de coronacrisis en de stikstofcrisis. Deze technocratische politiek heeft niet alleen tot allerlei debacles en mislukkingen geleid, maar is ook bijzonder ondemocratisch. We willen dan ook niet langer dat belangrijke beslissingen op het gebied van onder meer financiën, gezondheid en klimaat worden genomen door ongekozen technocraten in instanties als bijvoorbeeld de Europese Centrale Bank (ECB), maar in plaats daarvan door democratisch gekozen volksvertegenwoordigers.

TRANSPARANTIE

De besluitvorming van de EU is momenteel ondoorzichtig en moeilijk te controleren. Het stemgedrag en alle documenten van de Europese Raad van ministers willen wij openbaar en toegankelijk. Van zowel de politici, lobbyisten als van de vertegenwoordigers van de lidstaten (PV) verwachten wij volledige openheid van lobbyactiviteiten via een compleet lobbyregister waarin alle gesprekken met lobbyisten en besproken onderwerpen worden bijgehouden en gepubliceerd. Europarlementariërs leggen voortaan publiekelijk verantwoording af waaraan ze hun onkostenvergoeding besteden.

VOORLOPIG GEEN UITBREIDING VAN DE EU

Wij willen met zoveel mogelijk landen samenwerken. Om toe te kunnen treden tot de EU moet een land wel aan de Kopenhagencriteria voldoen. Het toetreden tot de EU is een langdurig en complex proces, zowel voor het land als voor de rest van de EU. Daarom moet uitbreiding in een verantwoord tempo plaatsvinden. De EU is in het verleden te snel gegroeid. Uitbreiding met nog meer landen is nu dan ook niet verstandig. We zien al hoe fout het is gegaan in landen als Polen en Hongarije, als het gaat om het respect voor de democratische rechtsstaat. Als zij weigeren om de rechtsstaat in hun land te verbeteren, zullen zij uiteindelijk de EU moeten verlaten. Iedere uitbreiding van de EU dient per referendum voorgelegd te worden aan de bevolking van de EU-lidstaten.

Hoewel de brute inval van Rusland in Oekraïne onacceptabel is, betekent dit niet automatisch dat landen zoals Oekraïne en Moldavië tot de EU moeten toetreden, vooral wanneer zij nog niet voldoen aan de toetredingscriteria. Wanneer een land geen lid kan worden van de EU, wil dit niet zeggen dat wij niet vanuit de EU met dat land kunnen samenwerken. De EU blijft zich inspannen voor ruimhartige humanitaire en politieke steun aan Oekraïne. De Raad van Europa is een goed voorbeeld van continentale samenwerking ten gunste van vrede, mensenrechten en democratie.

3 NIET DE MARKT MAAR DE MENSEN

EEN UNIE MET GROTE VERSCHILLEN ÉN OPEN GRENZEN. WAT KAN ER MISGAAN?

Sinds het Verdrag van Maastricht (1992) zijn de interne landsgrenzen verdwenen. Verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal zijn daarmee een Europese aangelegenheid geworden. Deze samenwerking heeft voordelen, zoals gemakkelijker reizen, online winkelen in buitenlandse webshops, tijdelijk werken in het buitenland of van je pensioen genieten in een warmer land met lagere prijzen. Maar het volledig opheffen van grenzen heeft eveneens ernstige nadelen. Gewetenloze profiteurs benutten deze vrijheden om hogere winsten te genereren ten koste van de samenleving. Productie verplaatst zich naar gebieden waar de kosten het laagst zijn, terwijl werknemers begrijpelijk genoeg op zoek gaan naar landen met meer perspectief, waarnaar ze vaak worden verleid door valse beloftes van gouden bergen. Om werknemers en onze publieke diensten te beschermen, reguleren we het vrije verkeer waar nodig. Dit betekent dat het Verdrag van Maastricht moet worden herzien.

BESCHERMEN VAN WERKNEMERS

Iedere werknemer heeft recht op een fatsoenlijk loon en ieder mens heeft recht op een fatsoenlijk bestaan. Het is onwenselijk dat landen elkaar beconcurreren op lonen en daarmee lonen laag houden.

Omdat veel bedrijven op Europese schaal actief zijn, moeten ook de vakbondsrechten internationaal gewaarborgd zijn. Werknemers moeten toegang hebben tot vakbonden en vice versa. De onafhankelijkheid van vakbonden ten opzichte van werkgevers moet gewaarborgd zijn, waarbij alleen onafhankelijke vakbonden cao's kunnen afsluiten. Er moet voldoende bescherming zijn tegen intimidatie, discriminatie en benadeling van werknemers en vakbondsleden.

Er moeten strikte voorwaarden komen voor internationaal opererende uitzendbureaus om uitbuiting van uitzendkrachten te voorkomen. Tijdelijkheid van uitzendwerk moet worden gewaarborgd met een vastgesteld maximum. Schijnzelfstandigheid moet worden aangepakt: steeds meer mensen werken formeel als zelfstandig ondernemer maar zijn feitelijk werknemers zonder de bijbehorende bescherming van het arbeidsrecht, sociale zekerheid en cao. Bedrijven die bewust hun verdienmodel baseren op schijnzelfstandigheid moeten worden beboet.

Om werknemers te beschermen tegen gevaarlijke stoffen en gevaarlijke werkomstandigheden, dienen er strenge en uniforme Europese eisen worden gesteld. Werknemers dienen beschermd te worden tegen de ingebouwde vooringenomenheid van kunstmatige intelligentie in softwarepakketten die de prestaties van werknemers monitoren. Wanneer een failliet bedrijf wordt overgenomen en de activiteiten worden voortgezet, dient het personeel in dienst te worden gehouden. Publieke diensten in publieke handen

Onder de druk van Brussel zijn veel publieke diensten tot marktwaar gemaakt. Sectoren zoals het openbaar vervoer, volkshuisvesting en de energiesector zijn geliberaliseerd, gedereguleerd en geprivatiseerd. Daardoor hebben niet de gewone mensen, maar de aandeelhouders zeggenschap over deze diensten, met als gevolg hogere prijzen en lagere kwaliteit. Dat moet anders, onze voorzieningen horen onder democratisch bestuur en democratisch toezicht. Onze vrijheid om zelf te bepalen hoe wij dat in ons eigen land organiseren is nu door de EU enorm beperkt.

Gemeenten, provincies en landen moeten het recht hebben om zaken zelf te organiseren, zoals bij diensten die nooit failliet mogen gaan. Zij moeten waar nodig de door de EU afgedwongen privatiseringen kunnen terugdraaien. Ook moeten overheden, indien dat om maatschappelijke redenen noodzakelijk is, financiële steun kunnen bieden zonder gestraft te worden onder het voorwendsel van oneerlijke staatssteun. Bij aanbestedingen moet het veel vaker om kwaliteit, betrouwbaarheid en duurzaamheid gaan, niet alleen om de laagste prijs. Wij moeten af van verplichte Europese

aanbestedingen van diensten die van sociaal belang zijn. Overheden moeten met aanbieders een langdurige relatie kunnen aangaan voor bijvoorbeeld jeugd- en thuiszorg.

BREEK DE MACHT VAN BELASTINGONTWIJKENDE MULTINATIONALS

Landen laten zich tegen elkaar uitspelen. Nationale regeringen beconcurreren elkaar met belastingverlaging om zo de hoofdkantoren van multinationals binnen te halen. Het resultaat hiervan is dat multinationals veel minder belasting betalen dan het kleinbedrijf; zij dragen dus niet hun eerlijke deel bij aan onze gezamenlijke voorzieningen. Landen moeten elkaar helpen in plaats van concurreren en bevechten. Landen mogen niet toestaan dat ze tegen elkaar worden uitgespeeld; ze moeten gezamenlijk de strijd aangaan tegen belastingontwijkende kapitalistische multinationals. Zij moeten opkomen voor de inwoners. Hiervoor is het nodig om in EU-verband een vuist te maken tegen bedrijven die over de rug van mensen zoveel mogelijk geld willen verdienen. Wij kunnen belastingconcurrentie verminderen door als EU lid te worden van de OESO en ervoor te zorgen dat alle EU-lidstaten zich houden aan de afspraken van de OESO met betrekking tot een minimum belastingtarief. Brievenbusfirma's moeten worden verboden. De EU heeft strenge richtlijnen ter voorkoming van witwassen en financiering van terrorisme. Dat juichen we toe, maar dit schiet ook door. Banken nemen nauwelijks meer contant geld aan en de bakker om de hoek wordt aan dezelfde strenge controles onderworpen als een multinational die via Bermuda aan belastingontwijking doet. We willen dat de richtlijn zich veel meer focust op het grootbedrijf, waardoor controles meer naar multinationals en internationale bedrijven uitgaan. Ook rijke miljardairs ontwijken nu belastingen, daarom moeten we ons in de EU inzetten voor een wereldwijde minimumbelasting voor miljardairs.

VERSTERKEN VAN HET KLEINBEDRIJF

De interne markt heeft vooral de grote bedrijven bevorderd door schaalvergroting te promoten, waardoor ze groter en machtiger konden worden. Wij willen dat er meer ruimte komt voor kleine ondernemers die zich richten op de lokale en nationale markt. Zij worden nu vaak kapot geconcurrereerd door de grote bedrijven. We moeten het Europees mededingingsbeleid hervormen zodat het de belangen van de mensen dient, niet die van de multinationals. Daarmee wordt de macht van grote bedrijven ingeperkt en komt er meer ruimte voor het kleinbedrijf. Als het nodig is om een einde te maken aan de dominantie van grote bedrijven, moeten zij kunnen worden opgeknipt. Er moet op worden toegezien dat overheden en grote bedrijven altijd binnen 30 dagen hun rekeningen betalen.

DE MONETAIRE UNIE

De Economische en Monetaire Unie (EMU) is op termijn onhoudbaar omdat de economieën van de eurolanden te veel van elkaar verschillen. Die verschillen worden ook niet kleiner. Eurolanden in moeilijkheden worden voortaan niet meer 'gered' met belastinggeld in ruil voor harde bezuinigingen. Schuldeisers, ook banken, zullen moeten betalen voor hun risicovolle investeringen en landen moeten gecoördineerd kunnen uittreden. We zien niets in een digitale euro die de macht van bankiers onaangetaast laat en de privacy van mensen kan schaden. Het is essentieel dat landen beschikken over autonomie in hun begrotingsbeleid. Daarom is het noodzakelijk om afstand te nemen van de macro-economische begrotingsregels die kortzichtig, ondemocratisch en beperkend zijn. Dergelijke regels, zoals het beperken van het overheidstekort tot 3% van het bruto binnenlands product (bbp) en het beperken van de overheidsschuld tot 60% van het bbp, hebben na de economische crisis het herstel van Nederland eerder belemmerd dan bevorderd. Die verantwoordelijkheden moeten zo veel mogelijk bij het land zelf liggen.

Wij willen af van het Europees Semester. Dit instrument versterkt soberheidsmaatregelen die schadelijk zijn voor sociale voorzieningen en werkgelegenheid. Dit proces is ondemocratisch en beperkt de nationale begrotingsautonomie. We pleiten voor meer nationale zelfbeschikking in economisch beleid en verzetten ons tegen opgelegde begrotingsbeperkingen vanuit Europa.

Financieel experts verwachten dat de euro het op deze manier niet gaat redden. Om rampen te voorkomen moet er een plan worden gemaakt voor als dat gaat gebeuren. Door de monetaire

unie op te breken in regio's die beter passen bij de economische kenmerken van de deelnemende landen, kunnen toekomstige eurocrises worden voorkomen. Daarmee kan de euro een andere vorm krijgen

BETEUGEL DE FINANCIËLE SECTOR

De macht van de financiële sector moet worden gebroken. De logica en macht van de financiële sector is doorgedrongen in de reële economie en bij de overheid. Deze financialisering zorgt voor kortetermijndenken, winstbejag en keuzes die mens, dier en milieu schaden. Financiële bedrijven parasiteren op de reële economie, waardoor bedrijven die echt wat toevoegen aan de samenleving, zowel binnen als buiten de EU, worden leeggezogen. Bovendien zorgen de instabiliteit van de financiële markten en de eindeloze reeks aan speculatieve producten ervoor dat onze samenleving steeds opnieuw een financiële crisis ingezogen wordt, met alle schadelijke gevolgen van dien.

Daarom moeten financiële markten en hun speculatieve producten worden ingeperkt en weer dienstbaar worden gemaakt aan de reële economie. Er komen geen banken op Europese schaal, geen bankenunie of Europees depositogarantiestelsel. Wel worden banken verplicht gesplitst in speculatieve zakenbanken en banken voor sparen en krediet (nutsdeel). Het zal lidstaten vrijstaan om banken in overheidshanden te brengen of om een eigen nationale betaal- en spaarbank op te richten. Het betaalsysteem moet een publieke dienst worden, zodat we als samenleving niet meer afhankelijk zijn van de banken of hen steeds met miljarden belastinggeld moeten redden. Er komt een belasting op flitskapitaal en daarnaast geven we EU-lidstaten de mogelijkheid om beperkingen op te leggen aan uitgaande en inkomende kapitaalstromen, wanneer dat kapitaalverkeer onaanvaardbare risico's voor de stabiliteit van het financiële systeem veroorzaakt. Er komen op Europees niveau afspraken om dit mogelijk te maken, maar de invulling wordt aan de lidstaten overgelaten.

INDUSTRIEBELEID

De belangen van mensen staan altijd boven het belang van economische machtsvorming. Europa moet in staat zijn om aan haar eigen behoeften te voldoen, met name op het gebied van cruciale en vitale producten en diensten, zonder afhankelijk te zijn van andere landen. Tegelijkertijd moeten we voorkomen dat andere economieën afhankelijk worden van onze producten en diensten. Momenteel zijn wijzelf voor cruciale goederen nog te afhankelijk van landen buiten de EU. Daarom is het essentieel om de productie hiervan zo lokaal mogelijk te organiseren. Er moet een einde komen aan het stimuleren van de productie van goederen die voornamelijk voor de export bestemd zijn. Wij moeten stoppen met het kapot concurreren van andere landen.

Publiek geld moet ten goede komen van ons allemaal. Bedrijven kunnen enkel EU-subsidies ontvangen wanneer dit aantoonbaar bijdraagt aan maatschappelijke doelen, zoals het verminderen van onze afhankelijkheid van niet-EU-landen voor essentiële producten. Subsidies dienen niet als middel om de winsten van aandeelhouders te vergroten. Daarom hanteren wij de regel dat bij investeringen met belastinggeld de overheid zeggenschap of eigendom verwerft. Bij het toekennen van subsidies voor nieuwe technologieën en innovatie moet de resulterende kennis ten goede komen aan de hele samenleving, in plaats van uitsluitend het exclusieve eigendom te zijn van particuliere bedrijven, zoals bij vaccins. De EU is er niet om bedrijven te redden, dat is eventueel aan landen zelf. De EU mag vervolgens lidstaten niet belemmeren bij het nationaliseren van bedrijven die van cruciaal belang zijn voor de samenleving, zoals de gezondheidszorg en onze energievoorziening.

Bedrijven moeten worden gedemocratiseerd, zodat werknemers meer zeggenschap krijgen. Er moet een verbod worden ingesteld op de mogelijkheid dat buitenlandse hedgefondsen bedrijven overnemen. Landen krijgen de mogelijkheid om sectoren te deprivatiseren. Het moet voor lidstaten altijd mogelijk zijn om staatssteun te verlenen ter ondersteuning van diensten van essentieel maatschappelijk belang.

4. KLIMAAT EN KLIMAATRECHTVAARDIGHEID

KLIMAATRECHTVAARDIGHEID: EUROPESE SAMENWERKING TEGEN DE GROTE VERVUILERS

De wereld koerst af op een klimaatramp en Europa moet, als belangrijke mede-veroorzaker, zijn verantwoordelijkheid nemen. Omdat broeikasgassen zich niet door landsgrenzen laten tegenhouden, moeten we daar wereldwijd iets aan doen, te beginnen in Europa. Maar ook daarbuiten kan Europa zijn invloed ten goede aanwenden. Samenwerking tussen Europese landen stelt ons in staat om een voortrekkersrol in te nemen bij het opstellen en uitvoeren van internationale afspraken. Wij willen voorop lopen in het aanpakken van klimaatverandering. Wij onderschrijven het doel om klimaatneutraal te worden, maar de ingeslagen weg gaat ons daar niet brengen. De aanpak moet rechtvaardig zijn, waarbij we grote vervuilers belasten waar ze de norm overschrijden. Wij doen dit zodat alle mensen kunnen meedoen en erop vooruitgaan zonder dat het leven onbetaalbaar wordt. Wij moeten stoppen met fossiele subsidies. Dat noemen wij klimaatrechtvaardigheid.

EEN ROOD ANTWOORD OP DE EUROPESE GREEN DEAL

De Europese Green Deal is verre van baanbrekend, aangezien deze steunt op het economische model van kapitalisme. Het dient daarmee, zoals gewoonlijk, vooral de belangen van de allerrijksten en negeert daarmee het principe van klimaatrechtvaardigheid. De deal biedt vooral aan multinationals de mogelijkheid hun winsten zeker te stellen. Het zijn de huishoudens die de financiële risico's van bedrijven dragen, aangezien de risico's van groene investeringen met publiek geld worden afgedekt.

Het Europees industriebeleid zetten we in om te investeren in een klimaatneutrale toekomst. Maar we geven geen bakken gratis geld aan bedrijven. In ruil voor subsidie krijgt de overheid zeggenschap in deze belangrijke sectoren en de werknemers binnen de bedrijven. Ons industriebeleid wordt een middel om klimaatverandering tegen te gaan en goede en eerlijke banen te creëren, en geen race to the bottom om te concurreren met andere wereldspelers.

Nederland is enorm hard getroffen door de energiecrisis. In heel Europa zijn er 41 miljoen mensen die moeite hebben de verwarming thuis aan te zetten. Ondertussen lijkt de EU niets van de energiecrisis te leren en willen ze de boel weer helemaal overlaten aan de markt.

EU-landen zijn door Brussel gedwongen om de energieproductie aan de markt over te laten. Deze richtlijnen uit Brussel hebben tot gevolg gehad dat Nederlandse energiebedrijven zijn geprivatiseerd. Hierdoor zijn we de democratische invloed op hun beleid kwijtgeraakt, hebben we geen zeggenschap meer over de tarieven en vloeien de winsten naar buitenlandse investeerders. De energiecrisis laat ons zien dat landen de macht terug moeten pakken over onze energievoorziening. We stoppen dan ook met de Energie-Unie en geven lidstaten de kans om hier een publieke dienst van te maken.

Wij zien geen oplossing in het huidige emissiehandelssysteem (ETS), omdat dit systeem door de te lage uitstootprijzen geen prikkel biedt voor grote bedrijven om minder uit te stoten; ze krijgen zelfs nog veel gratis uitstootrechten. Terwijl werkende mensen binnenkort gaan betalen voor de uitstoot van hun autos, mogen grote bedrijven extra emissierechten genereren door te investeren in ineffectieve 'groene' ontwikkelingsprojecten in het Mondiale Zuiden. Zij verdienen dus aan zogenaamde vergroening, terwijl de levenswijzen en economieën van de desbetreffende landen ontwricht raken. Dit zorgt voor een imperialistische dynamiek. De steeds verdergaande vermarkting van de natuur is in het belang van de bezittende klasse en staat lijnrecht tegenover klimaatrechtvaardigheid. Het Sociale Klimaat Fonds is enkel een doekje voor het bloeden. In plaats daarvan stellen we een systeem van emissierechten voor waar de vervuiler betaalt. Grote uitstoters gaan hun eerlijke deel betalen. Wij willen dat de lidstaten van de EU een CO2-belasting invoeren, met een Europees

minimumtarief. We stoppen onmiddellijk met het kappen van bestaande (oer)bossen om ze te verbranden in biomassacentrales. We willen een bomenplan om de mondiale hoeveelheid bomen sterk te laten toenemen

BETAALBAAR SCHOON EN DUURZAAM VERVOER

Onder druk van de EU is een aanzienlijk deel van het openbaar vervoer geprivatiseerd. Deze privatiseringen hebben geleid tot hogere kosten en een verslechtering van de kwaliteit van het openbaar vervoer. Vooral in landelijke gebieden zijn verbindingen verdwenen, omdat ze vanuit een kilzakelijk oogpunt niet rendabel zouden zijn. Overheden moeten opnieuw de bevoegdheid hebben om hun eigen vervoersbedrijven op te richten.

Wij pleiten voor een rechtvaardige belasting van de luchtvaart en de scheepvaart door middel van heffingen op kerosine en stookolie. De emissienormen voor zowel de auto-industrie als de scheepvaart moeten strenger worden. Een beperkt aantal veelvliegers is verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van de korte vluchten. Een mogelijk middel is het invoeren van tarieven die toenemen naarmate mensen vaker vliegen. Daarbij sluiten we handel in vlieg rechten uit, zodat veelvliegers directe extra kosten dragen voor hun vliegbewegingen

Samen met de spoorwegbedrijven uit andere landen breiden we het aantal treinverbindingen in Europa uit. We bouwen aan een Europees breed netwerk van hogesnelheidstreinen zoals deze al bestaan binnen landen. Van Amsterdam naar Madrid moet in zeven uur kunnen. Door (internationale) treintickets goedkoper te maken wordt het openbaar vervoer ook financieel aantrekkelijker dan het vliegtuig of de auto. Tot een afstand van duizend kilometer moet de trein goedkoper zijn dan vliegen. We versterken de samenwerking tussen Europese vervoersbedrijven, vooral als het gaat om het vereenvoudigen van het plannen van reizen, boeken van tickets en het overstappen. Deze investeringen betalen wij mede met opbrengsten van heffingen op de luchtvaart.

5 EEN SCHOON MILIEU

MILIEU

Door bedrijven te dwingen schoon en duurzaam te produceren pakken we milieuvervuiling direct en bij de bron aan. Zo zorgen we voor minder uitstoot én een schoner milieu én een betere leefomgeving. Europese milieuwetgeving moet verder worden aangescherpt. Het produceren, lozen en uitstoten van stoffen, waarvan niet is vastgesteld welke gevolgen dit heeft voor ons milieu en onze gezondheid, moet worden verboden. Daarnaast willen we dat er Europese wetgeving komt die bedrijven dwingt om afvalproducten, voortkomend uit productieprocessen rond gevaarlijke stoffen, af te voeren en te verwerken via een transparante en duurzame keten van transport en afvalverwerking.

DE VERVUILER BETAALT

Een rechtvaardig milieubeleid legt de rekening niet bij de mensen maar bij de multinationals die voor het grootste deel voor milieuvervuiling verantwoordelijk zijn. De criminele praktijk van afvaldumping wordt door landen in de EU krachtig aangepakt door samenwerking tussen milieu-inspecties, politie en douane. Milieucriminaliteit is na mensenhandel en drugs namelijk de derde grootste illegale markt. Vervuilers moeten geen kans krijgen om de sporen van hun afval uit te wissen of geld te verdienen door afval naar het buitenland te verslepen. Uitgangspunt moet zijn dat ieder land zoveel mogelijk zijn eigen afval verwerkt. Controle en handhaving op afvaltransporten worden verscherpt, met oplopende boetes per delict. Er moeten strengere regels komen rond de handel en het transport van mest. Mestverwerking is lucratief maar leidt tevens tot veel overlast.

HERGEBRUIK VAN GRONDSTOFFEN

Wat ook alleen met regelgeving te realiseren is, is de stap naar een circulaire economie, waarbij wordt ingezet op recycling en hergebruik van grondstoffen. Alleen recyclebaar verpakkingsmateriaal, afgestemd op de nationale afvalverwerking, wordt toegestaan. Producenten maken nu doelbewust producten met een korte levensduur, zodat wij blijven kopen. Met wetten en regels, maar ook het gericht inzetten van heffingen, kunnen we afdwingen dat producten langer meegaan, beter recyclebaar zijn en schoner worden geproduceerd. Producten dienen zo veel mogelijk herbruikbaar en reparabel te worden geproduceerd. Daarom moeten consumenten het recht op reparatie krijgen en moeten onafhankelijke reparateurs betaalbare toegang krijgen tot kennis en onderdelen.

LUCHTKWALITEIT

In de EU overlijden jaarlijks 400.000 mensen vroegtijdig als gevolg van slechte lucht. De Europese standaarden voor luchtkwaliteit moeten daarom worden aangescherpt en in lijn worden gebracht met de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Deze normen moeten vervolgens door nationale autoriteiten streng worden gehandhaafd met boetes die impact hebben.

WATERKWALITEIT

De controle op goed waterbeheer wordt verbeterd en de normen worden aangescherpt. Er dient nauwlettender toezicht te worden gehouden op de naleving van de regels met betrekking tot het uitrijden van mest door boeren. Benedenstroomse landen zoals Nederland hebben last van lozingen in bovenstroomse landen. Landen zijn verplicht om per stroomgebied samen te werken. Het toezicht en de sancties dienen dan ook verscherpt te worden. De coördinatie bij droogte of overstromingen wordt verbeterd ter bescherming van mens, natuur, milieu, scheepvaart en de agrarische sector.

CHEMISCHE STOFFEN

Het beleid op het punt van giftige stoffen moet worden aangescherpt. Het gebruik van gevaarlijke chemische stoffen wordt sterk teruggedrongen. Chemische stoffen die een direct risico vormen voor mens, dier en milieu, zoals PFAS en glyfosaat, worden van de Europese markt gehaald. De uitstoot of lozing van alle PFAS moet met onmiddellijke ingang worden verboden, de productie na

een zo kort mogelijke overgangstijd. De EU mag lidstaten niet in de weg staan bij het onmiddellijk verbieden van uitstoot van PFAS door bedrijven als Chemours. Producten moeten veilig zijn voor mens, dier en milieu. Het voorzorgsbeginsel gaat voortaan boven de commerciële belangen van de multinationals, en de EU zorgt ervoor dat die aanpak ook kan worden gehandhaafd.

6 MIGRATIE

‘Voor veel werkers is arbeidsmigratie een vorm van uitbuiting; we beschermen mensen tegen de exploitatie door het kapitaal.’

Heel de mens, beginselprogramma SP.

ARBEIDSMIGRATIE BINNEN DE EU

Ongecontroleerde arbeidsmigratie leidt tot sociale dumping: uitbuiting, leegloop van landen en ontworteling van gemeenschappen. Vooral de werkgevers profiteren van arbeidsmigratie, terwijl publieke voorzieningen en de volkshuisvesting onder druk staan. Het remt tevens de ontwikkeling van de lonen hier. Arbeidsmigranten zijn vaak veel te afhankelijk van werkgevers en uitzendbureaus die tevens huisjesmelkers en reisbureaus zijn, een verdienmodel dat moet worden afgeschaft. Ze worden geïntimideerd, zijn niet in een vakbond georganiseerd en kennen vaak hun rechten niet. Wij willen een verbod op dwangcontracten die arbeid, huisvesting en zorgverzekering bundelen.

De sociale problemen die het grenzeloze vrije verkeer met zich meebrengt, moeten worden bestreden door de interne markt te beteugelen. Op dit moment vormen arbeidsmigranten veruit het grootste deel van de migranten die het land binnenkomen. Wij kunnen migratie reguleren door van de werkgever een werkvergunning te verlangen voor iedereen die geen ingezetene van het land is. Afhankelijk van de situatie kan per land per jaar het maximum aantal werkvergunningen worden aangepast.

We schrappen de mogelijkheid om sociale verzekeringspremies in het land van herkomst af te dragen, zodat werknemers altijd premies afdragen in het land waar ze werken, om oneerlijke concurrentie te voorkomen. Wij willen een taaleis in alle sectoren waar strikte veiligheidseisen gelden (zoals de bouwsector), waarbij de werknemer en de aannemer het Nederlands en/of het Engels voldoende machtig moet zijn om effectief over de veiligheidseisen te communiceren.

Naast arbeidsmigratie binnen de EU, zien we eveneens een groeiende trend in het aantrekken van werknemers van buiten de EU (derdelanders), met een nog grotere kwetsbaarheid op uitbuiting. Zelfs wanneer Nederland geen werkvergunningen verleent, kunnen deze werknemers via andere EU-landen in Nederland terecht komen. Daarom pleiten we voor het strenger reguleren van werkvergunningen voor derdelanders en het aanpakken van verdienmodellen via uitbuiting.

MIGRATIE VAN BUITEN DE EU

De grondoorzaken waardoor mensen vluchten of op zoek gaan naar een toekomst elders moeten wij aanpakken. Ons land en de EU moeten veel krachtiger ijveren voor wereldwijde vrede en veiligheid en dus strijden tegen oorlog en onderdrukking. Dit betekent in de eerste plaats dat de EU haar eigen praktijken aanpast om de uitbuiting van mens en milieu in de rest van de wereld te voorkomen. Bijvoorbeeld door een einde te maken aan het leegvissen van Afrikaanse wateren om zo te zorgen dat lokale vissers weer in hun eigen inkomsten kunnen voorzien. De EU moet er eveneens voor zorgen dat alle bedrijven en aandeelhouders eerlijk (dus meer) belast worden. Dan hoeven mensen niet elders naar werk en inkomen op zoek te gaan. Migranten die de oversteek naar Europa willen maken, zijn nu afhankelijk van genadeloze mensensmokkelaars, die hen met loze beloften hun geld aftroggelen. Daar moet een einde aan komen. Frontex moet het gebruik van pushbacks en schendingen van mensenrechten direct staken. Het gezamenlijk surveilleren op de Middellandse Zee moet gericht zijn op het terugdringen van het aantal doden bij de oversteek naar Europa.

‘Vluchtelingen vangen we op, dat is solidariteit.’

Heel de mens, beginselprogramma SP.

VEILIGE OPVANG IN DE REGIO

Als mensen moeten vluchten voor oorlog, geweld en vervolging, moet de wereldgemeenschap zorgen voor een veilig en menswaardig onderkomen. Wij zijn niet principieel tegen migratieafspraken, op voorwaarde dat de opvang op een menswaardige manier kan plaatsvinden. Met een goede overeenkomst zouden opvangcentra buiten de EU mogelijk moeten zijn. Behalve de verantwoordelijkheid van de EU-lidstaten - en daarmee dus ook ons land - om binnen de eigen grenzen de opvang van vluchtelingen op een menswaardige manier te regelen, zullen we ook landen in de buurt van conflictgebieden helpen om een dergelijke opvang te onderhouden. Alle eventuele afspraken met derde landen zullen in overeenstemming zijn met het internationaal recht en in het bijzonder met de beginselen zoals de VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR die verwoord heeft. Naast het bieden van veiligheid, voedsel en onderdak en medische zorg steunen we extra voorzieningen bij een voorspelbaar langer verblijf in de regio, dat wil zeggen: toekomstgerichte voorzieningen waardoor vluchtelingen bij terugkeer hun leven en land weer kunnen opbouwen. Migratieafspraken die daar niet aan voldoen en geen effectieve bescherming bieden aan vluchtelingen, waaronder de Tunesiëdeal en Libiëdeal, wijzen wij af. Naast een veilige opvangmogelijkheid in de regio nemen wij in Europa ook onze verantwoordelijkheid door een deel van de vluchtelingen op te vangen in vluchtelingencentra in Europa. Deze vluchtelingen worden binnen de EU naar rato van ruimte en financiële draagkracht van het EU land eerlijk verdeeld, zoals de spreidingswet in Nederland. Vervolgens doorlopen zij conform het VN-Vluchtelingenverdrag de asielprocedure. De asielprocedure moet sneller; daarvoor moet voldoende capaciteit worden geregeld.

VEILIGE TERUGKEERLANDEN

Mensen die niet in aanmerking komen voor asiel dienen zo snel mogelijk te worden teruggestuurd naar het land van herkomst. Over terugkeer worden afspraken gemaakt met de landen van herkomst. Landen van herkomst die niet meewerken aan terugkeer kunnen rekening houden met economische sancties die gericht zijn op de economische elite van dat land.

7 VREDE, VEILIGHEID, MENSENRECHTEN EN BUITENLANDBELEID

VOORKOMEN VAN OORLOGEN

Het is belangrijk om in Europa de veiligheid te bewaken en de vrede te bewaren. De wereld verandert snel. Na de inval van Rusland in Oekraïne en de Israëlische oorlog tegen Gaza zijn de verhoudingen in de wereld opnieuw op scherp gezet. Het doel is om zo snel mogelijk tot vrede te komen. In deze context van toenemende geopolitieke instabiliteit klinkt steeds luider de roep om een eigen Europese machtspolitiek met ook een eigen Europese defensie. Wij zien hier niets in. Het antwoord op destabiliserende, militaristische machtspolitiek kan niet nog meer van diezelfde politiek zijn. En een Europees militair-industrieel complex is wel het laatste waar Nederland of Europa behoefte aan heeft. Nationale democratieën dienen te allen tijde exclusief over hun eigen defensie te gaan, waar het leger onder eigen nationale democratische controle staat. Praktische samenwerking tussen nationale legers is prima en kan kosten besparen. Het behoud van het vetorecht op buitenlands- en defensiebeleid is noodzakelijk.

Wij willen geen Verenigde Staten van Europa dat tot een eigen militair machtsblok uitgroeit. We zijn voor internationale samenwerking, gebaseerd op het Handvest van de Verenigde Naties, waarbij de mensenrechten altijd voorop staan. We willen een nieuwe internationale veiligheidsstructuur onder leiding van de VN, waarin alle landen vertegenwoordigd zijn. De EU zet zich wereldwijd in voor vrede en voor ontwapening. Door toe te treden tot het VN-Verdrag tot uitbanning van kernwapens (TPNW), kunnen de EU-lidstaten serieus tegenwicht bieden aan herbewapening en een belangrijke stap zetten naar een kernwapenvrij Europa. We stellen een wapenembargo in voor landen die grootschalig mensenrechten schenden of wapens gebruiken voor het plegen van oorlogsmisdaden.

‘In plaats van de strijd tussen machtsblokken willen we een internationale rechtsorde, waarin conflicten tussen landen worden besproken en opgelost en oorlogen voorkomen.’

Heel de mens, beginselprogramma SP.

GEEN RUIMTE VOOR MENSENRECHTENSCHENDINGEN

Gedeelde waarden zoals die van democratie, de rechtsstaat en de rechten van de mens, zoals verwoord in het EVRM en het EU-Handvest, kunnen nooit vrijblijvend zijn. De EU moet zo spoedig mogelijk toetreden tot het Europees Mensenrechtenverdrag en het Europees Sociaal Handvest van de Raad van Europa. Landen die aan de EU willen deelnemen moeten democratie, de rechtsstaat en de grondrechten van mensen waarborgen. Respect voor de mensenrechten en fundamentele vrijheden zijn onderdeel van de toetredingscriteria. Dit houdt ook in dat mensen het recht hebben om te demonstreren en te staken. Waar mogelijk moet er steun worden geboden aan organisaties en projecten om mensenrechten, rechten van minderheden en de democratie te versterken in landen waar dat nodig is. Bijvoorbeeld, wanneer het homohuwelijk in Hongarije niet wordt erkend. Wanneer landen niet langer voldoen aan de toetredingscriteria, zullen wij voorstellen om sancties op te leggen. In het uiterste geval zullen wij voorstellen om het betreffende land uit de unie te verwijderen.

‘Onze inzet lokaal en nationaal is steeds verbonden met de strijd van mensen elders. Overal steunen we organisaties die in actie komen tegen onrecht: tegen uitbuiting en discriminatie; tegen uitputting van de aarde en vernietiging van de natuur; tegen oorlog en geweld.’

Heel de mens, beginselprogramma SP.

JUSTITIE

De grote criminelen houden zich niet aan landsgrenzen. Daarom moeten we goed samenwerken in de EU bij het opsporen en aanpakken van grensoverstijgende criminaliteit. Wij zijn altijd tegen een Europees Openbaar Ministerie geweest en dat zijn wij nog steeds. Want het opsporen van criminelen kan prima vanuit samenwerking tussen de Openbaar Ministeries van landen. Justitie-samenwerking vindt plaats op basis van gemeenschappelijke afspraken. De aanpak van witteboordencriminaliteit verdient meer aandacht. Er moet meer toezicht komen op criminele geldstromen.

DRUGS

De EU moet landen niet belemmeren bij het legaliseren en reguleren van de teelt en verkoop van softdrugs. Dit is de meest effectieve manier om drugscriminaliteit tegen te gaan. Zo kunnen we ook de veiligheid van softdrugs beter controleren. Legalisering van softdrugs leidt ook tot een forse besparing voor politie en justitie en tot extra inkomsten door belastingheffing. Er moet meer ingezet worden op preventie en het geven van goede voorlichting aan de jeugd.

BRANDWEER

In Nederland bestaat een groot gedeelte van onze brandweer uit vrijwilligers die graag vrijwilliger willen blijven. Door voorstellen van de Europese Commissie staat deze vrijwilligheid op de tocht. De SP vindt niet dat Europa moet besluiten over hoe onze brandweer georganiseerd is. Wij verzetten ons daarom tegen de regels die de vrijwilligheid bij de brandweer onder druk zetten. Een Europese brandweer vinden wij onzinnig, daar waar nodig kunnen regionale brandweerkorpsen samenwerken.

ONTWIKKELINGSHULP

De landen in het mondiale Zuiden staan ook wel bekend als 'ontwikkelingslanden'. Dit is echter een misplaatste term, aangezien zij economisch onderontwikkeld zijn gemaakt door koloniale praktijken uit het verleden en de mondiale economische orde in het heden. Deze landen zijn onder andere groot slachtoffer van de grootschalige belastingontwijking door multinationals. Ook daarom moeten Nederland en de EU erop inzetten dat dit in internationaal verband, zoals binnen de OESO, keihard wordt aangepakt. Daarnaast maken zaken als oneerlijke handelsverdragen, een ongelijk intellectueel eigendomsregime, braindrain, het dumpen van (landbouw)producten en het dumpen van afvalstoffen door Europese bedrijven in andere landen dat hun economische ontwikkeling wordt tegengehouden. De EU moet zich inzetten om deze oneerlijke praktijken te beëindigen en nieuwe internationale afspraken te maken die de menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit tussen landen bevorderen.

Nederland en de EU bieden hulp, waar en wanneer dat nodig is. Geld moet terechtkomen in de landen zelf: voor betere zorg, onderwijs, infrastructuur en de economie. Daarmee worden tevens de armoede en de migratie teruggedrongen. We steunen landen in natuurbescherming en bestrijding van klimaatopwarming. Ontwikkelingshulp geven we niet aan corrupte regimes die de mensenrechten schenden, maar aan betrouwbare organisaties in die landen. Daarnaast moet de EU stoppen met haar pogingen om tariefvrije toegang tot niet-EU-landen te krijgen, maar moeten deze landen het recht krijgen een deel van hun markt en opkomende industrieën (tijdelijk) te beschermen om zo hun economie op te bouwen.

INTERNATIONALE RECHTSORDE

Het buitenlandbeleid van de EU moet gericht zijn op het versterken van de internationale rechtsorde, waarvan alle landen op een gelijkwaardige manier lid zijn. Het moet werken aan vrede en veiligheid over de hele wereld. Illegale oorlogen, zoals die van Rusland tegen Oekraïne, moeten keihard worden veroordeeld en zo snel mogelijk tot een rechtvaardige vrede worden gebracht. Oorlogsmisdadigers moeten waar dan ook ter wereld strafrechtelijk door het Internationaal Strafhof vervolgd kunnen worden. Nabestaanden en slachtoffers van oorlogsgeweld moeten de mogelijkheid krijgen om oorlogsmisdadigers bij het Internationaal Strafhof aan te kunnen klagen voor alle schade en leed. De EU moet zich duidelijk uitspreken dat ze zich ten alle tijden achter uitspraken van het Internationaal Strafhof schaarst: Geen nationaliteit is gevrijwaard. De EU moet haar steun voor de

Israëlische bezetting van de Palestijnse gebieden intrekken en de Palestijnen steunen in hun strijd voor een eigen staat. De SP vindt dat zowel de Palestijnen als de Israëliërs recht hebben op een eigen staat. De EU moet hierin een onafhankelijke koers varen en zich niet laten leiden door een afhankelijkheid van de Verenigde Staten en zich evenmin laten meezuigen in een nieuwe koude oorlog met China, zonder naïef te zijn over de politiek van dat land. Economische belangen mogen nooit ten koste gaan van mensenrechten en internationaal recht, zoals nu veel gebeurt met landen als Saoedi-Arabië en andere oliestaten. In alle conflicten in de wereld moet Europa een beleid voeren dat mensenrechten en internationaal recht bevordert.

8 DIGITALISERING

BESCHERMING VAN DIGITALE RECHTEN

Wij willen geen staatscontrole en ook niet dat grote technologiebedrijven onze keuzes bepalen. Het grootschalig verzamelen van persoonsgegevens is voor techbedrijven een verdienmodel geworden. Consumenten krijgen bij het gebruik van 'gratis' diensten (waarbij ze betalen met data, zoals op sociale media) dezelfde bescherming als wanneer ze zouden betalen met geld. Ook draaien we de bewijslast in het consumentenrecht bij digitale producten en diensten om: zo hoeven consumenten niet meer aan te tonen dat techbedrijven regels hebben overtreden, maar moeten de bedrijven in een rechtszaak bewijzen dat zij zich wel aan bestaande wetten en regels hebben gehouden.

Digitalisering mag niet leiden tot ontmenselijking en moet de samenwerking tussen mensen bevorderen. Daarvoor is onder meer belangrijk dat zoveel mogelijk kennis en kunde openbaar is en niet in de handen komt van privébedrijven. Het bevorderen van de ontwikkeling en het gebruik van vrije open-source technologie, open standaarden en privacyvriendelijke oplossingen - door zowel overheid als binnen het bedrijfsleven - is noodzakelijk.

We verzetten ons tegen de inzet van de Europese Digitale Identiteit (eID) zolang onduidelijk is of de technologie betrouwbaar is en onze data in veilige handen zijn.

In de herziening van de geoblocking wetgeving voegen we audiovisuele diensten toe. Hierdoor heb je in de hele EU toegang tot films, sportbeelden of series die je in Nederland ook legaal kunt zien. Tegelijkertijd beschermen we het kleinbedrijf door hen de vrijheid te geven aan wie ze online willen verkopen.

SOCIALE MEDIA

Sociale media zijn een belangrijk onderdeel van ons leven geworden, maar mogen geen vrijplaatsen zijn voor bedreigingen en intimidatie. Nieuwe technologieën worden eerst onderworpen aan een ethische toets en we stellen regels op voor het ontwerp van nieuwe apps; deze mogen bijvoorbeeld niet verslavend zijn. Een klein aantal techbedrijven heeft te veel macht over het publieke debat op internet. Dat is onwenselijk, daarom moeten algoritmes altijd transparant en toetsbaar zijn en moeten toepassingen toestemming krijgen voordat ze online worden ingezet.

KUNSTMATIGE INTELLIGENTIE

Kunstmatige intelligentie dient in dienst te staan van de gehele samenleving, waarbij de menselijke maat voorop staat, en niet slechts gericht is op het vergroten van de winst van het kapitaal. Kunstmatige intelligentie kan ons helpen bij veel problemen in het dagelijks leven. Maar het gebruik van algoritmen en kunstmatige intelligentie kan ook leiden tot ernstige mensenrechtenschendingen. We werken daarom aan een streng Europees regelgevend kader rondom kunstmatige intelligentie, waarin het voorzorgsprincipe wordt gehanteerd. Alleen kunstmatige intelligentie die volledig veilig is laten we daardoor toe op de markt.

BESCHERMING VAN PERSOONSGEGEVENS

Het massaal verzamelen van persoonsgegevens is onwenselijk. Zowel commerciële partijen als overheden maken misbruik van persoonsgegevens en profilering zonder dat mensen weten dat hun gegevens worden gebruikt. Naast de goudmijn die persoonlijke data zijn voor commerciële partijen, gooien overheden te pas en te onpas te grote digitale sleepnetten uit. Hierdoor worden mensenrechten geschonden, maar worden we ook steeds kwetsbaarder voor digitale criminaliteit. Daarom moet het verzamelen en delen van persoonsgegevens aan banden worden gelegd, en dat wat bekend is als client-side scanning, mag niet worden toegestaan. De richtlijn die gaat over de bescherming van persoonsgegevens (GDPR) wordt voor maatschappelijke en politieke activiteiten op dit moment te streng uitgelegd, waardoor activiteiten die mensen samenbrengen beperkt worden. De samenwerking tussen de Autoriteiten Persoonsgegevens wordt op EU-niveau versterkt.

9 GEZONDE, BETAALBARE EN VEILIGE PRODUCTEN

GEZONDE, BETAALBARE EN VEILIGE PRODUCTEN

Wij willen gezonde, betaalbare en veilige producten die worden geproduceerd met respect voor mens, dier en milieu. Wij zijn daarbij afhankelijk van wat wij in EU-verband afspreken. De EU heeft één interne markt, wat maakt dat producten in de hele unie verhandelbaar zijn en dus aan dezelfde eisen moeten voldoen. Producten van buiten de EU dienen te voldoen aan dezelfde veiligheidseisen als die van binnen de EU.

PRODUCTIE DICHT BIJ HUIS

We produceren nu heel erg veel voor de export; dat moet anders. Hoe kwetsbaar internationale afhankelijkheid is, hebben we allemaal kunnen zien op het moment dat de grenzen wereldwijd sloten. Producteren gebeurt idealiter zo dicht mogelijk bij de afnemer. Dat betekent dus ook herziening van het Europese handelsbeleid, dat niet langer gericht moet zijn op het verslepen van zo veel mogelijk producten over heel de wereld tegen zo laag mogelijke kosten. Goederen die lokaal worden geproduceerd, hebben over het algemeen een lagere milieubelasting.

IMPORT EN EXPORT VAN EN NAAR DE EU

Handel buiten de EU moet vanwege de open interne markt voldoen aan EU-regels. Europa mag zich niet verrijken over de rug van andere landen maar moet juist de internationale solidariteit vooropstellen. Handelsverdragen zijn momenteel vooral gericht op het dienen van de belangen van grote bedrijven, waardoor zij in staat zijn hun producten op een nog grotere markt af te zetten. Wij willen deze verdragen juist gebruiken om de bescherming van mens, dier en het milieu te verbeteren. Op deze manier kunnen wij eisen stellen aan producenten van buiten de EU die hier hun producten verkopen. Deze verdragen hebben grote gevolgen voor iedereen, dus willen we dat nationale parlementen eerst hun goedkeuring geven. Grote handelsverdragen leggen we voor in een referendum.

Er moet Europese wetgeving komen over Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO). Deze wetgeving verplicht bedrijven die in het buitenland actief zijn negatieve gevolgen op mensenrechten en milieu te voorkomen. Deze Europese wetgeving moet voldoen aan de OESO-richtlijnen. Zolang de Europese wetgeving niet aan deze richtlijnen voldoet, moet Nederland nationale IMVO-wetgeving hanteren die verder strekt dan de Europese wetgeving.

Wij verzetten ons tegen het Mercosur-verdrag dat voor een oneerlijke concurrentiepositie voor Nederlandse boeren zorgt. Ook CETA is een problematisch verdrag omdat het de belangen van multinationale bedrijven boven die van mensen en het milieu plaatst. Zolang dit verdrag niet door alle landen is geratificeerd, blijven wij als socialisten ons verzetten tegen CETA.

Het opleggen van eisen aan importen van buiten de EU, zoals het handhaven van goede arbeidsvoorwaarden en het naleven van milieustandaarden, draagt bij aan het creëren van een gelijk speelveld. Daarmee is dit ook gunstig voor de mogelijkheden van ondernemers en werknemers binnen de EU. Door deze aanpak wordt het aanzienlijk moeilijker voor handelskapitalisten om de consument hier en de gemeenschap elders uit te buiten en hun eigen zakken te vullen met geld dat anderen met hard werken hebben verdiend.

Producten van producenten die zich schuldig maken aan bijvoorbeeld kinderarbeid, dwangarbeid, illegale houtkap, onveilige werkplekken, uitbuiting, dierenmishandeling en het lozen van giftige stoffen horen niet in onze winkels te liggen. Daarom willen wij alleen producten die gemaakt worden met respect voor mens, natuur en milieu. We leggen boetes op aan bedrijven wanneer zij of hun leveranciers wereldwijd misstanden veroorzaken. Er komen strengere regels voor de export van wapens.

Er moet een verbod komen op de invoer van producten uit bezette gebieden. Zolang Israël grootschalig mensenrechten schendt en de bezetting voortduurt, zijn we voorstander van het opschorten van het associatieverdrag met Israël. Bovendien kunnen we handelssancties overwegen om Israël aan te sporen een andere koers te kiezen en het recht op zelfbeschikking van Palestijnen te erkennen. Ook de handelsovereenkomst tussen de EU en Marokko is omstreden en moet worden herzien. Dit verdrag maakt het momenteel mogelijk dat producten via Marokko in de EU worden verkocht, waarvan bekend is dat ze zonder de instemming van de Sahrawi-bevolking zijn verkregen uit de Westelijke Sahara en haar territoriale wateren.

Met de huidige verdragen kunnen bedrijven nu via arbitragepanels (ISDS) overheden aanklagen wanneer zij hun onethische praktijken in de weg lopen. Die exclusieve rechten voor multinationals moeten dus uit alle handelsverdragen worden verwijderd en mogen nooit meer onderdeel zijn van toekomstige handelsverdragen. Er zijn veel verschrikkelijke voorbeelden van hoe bedrijven met dure advocaten op deze manier weggelopen met milieuvervuiling en mensenrechtenschendingen. Daar moeten wij een einde aan maken, bedrijven dienen te allen tijde ondergeschikt te zijn aan beslissingen genomen door democratische autoriteiten.

Overall ter wereld zouden werknemers een rechtvaardig loon moeten ontvangen en in fatsoenlijke omstandigheden moeten werken, zeker als zij producten maken die uiteindelijk in onze winkels worden verkocht. We staan geen belastingontwijking toe en verwachten dat bedrijven hun eerlijke bijdrage leveren aan de samenleving, ook in verre landen waar veel producten voor de Europese markt worden geproduceerd. Daarom moet Europa zich in VN verband inzetten voor een verdrag omtrent maatschappelijk verantwoord ondernemen.

De bescherming van de mensenrechten moet het uitgangspunt zijn en ook een kernpunt zijn van de handelsverdragen die we sluiten. Daarbij zetten we ons in voor activisten en organisaties die door hun strijd voor de rechten van de mens in problemen komen en voor volken en groepen die elders in de wereld worden uitgebuit en onderdrukt.

MEDICIJNEN EN MEDISCHE HULPMIDDELEN

De EU stimuleert landen tot samenwerking als tegenwicht tegen de macht van de farmaceutische industrie. We moeten aan banden leggen dat commerciële bedrijven patenten aanvragen op basis van onderzoek dat gedaan is met publiek geld. Samenwerking tussen landen om geneesmiddelenprijzen te verlagen wordt aangemoedigd, publiek onderzoek naar nieuwe geneesmiddelen gestimuleerd en monopolieposities van grote farmaceuten bestreden. Wij werken aan onafhankelijkheid van geneesmiddelen van buiten de EU. Onderzoek naar, en productie van geneesmiddelen dient daarbij zoveel mogelijk in publieke handen te komen. Voor de toelating en toepassing van medische implantaten en hulpmiddelen komen strenge toetsing en toelatingsbeleid; dit brengen we onder bij het reeds bestaande Europees medicijnagentschap.

10 LANDBOUW, VISSERIJ EN NATUUR

GEZOND EN DUURZAAM VOEDSEL

In plaats van een agrarische sector die zich op de wereldmarkt richt, met multinationals die ons voedsel naar de andere kant van de wereld exporteren of daar vandaan slepen, kiezen we voor een echte 'boerenlandbouw': een duurzame, regionale landbouw waarbij onze boeren zo veel mogelijk ons eigen voedsel produceren tegen een eerlijke prijs. Het Europese landbouwbeleid moet niet langer gericht zijn op productievergroting maar op regionale voedselvoorziening die onze leefomgeving niet aantast. Een derde van de Europese begroting gaat nu op aan landbouwsubsidies. Die waren ooit bedoeld als garantie voor voedselzekerheid in Europa maar dragen nu bij aan een industriële, grootschalige landbouw die ten koste gaat van mens, dier en milieu. De Europese landbouwsubsidies werken overproductie, fraude en verspilling in de hand. Het geld wordt bovendien oneerlijk verdeeld. Slechts 20 procent van de boeren ontvangt 80 procent van de subsidie. Daarom bouwen we de landbouwsubsidies op termijn volledig af, waarbij lidstaten de mogelijkheid hebben om zelf nationale groene subsidies in te zetten.

Voor gezond en duurzaam geproduceerd voedsel wordt in de EU het gebruik van landbouwgif en kunstmest sterk teruggedrongen. Wij zijn tegen het gebruik van glyfosaat; het is een schande dat de EU heeft besloten dit nog 10 jaar toe te staan. Er moet alsnog zo snel mogelijk een verbod op komen. Kwekersrechten, en uiteindelijk mogelijk ook octrooien, op plantenrassen, vullen vooral de zakken van multinationals terwijl de risico's voor mensen en het milieu zijn. Dergelijke rechten op eigenschappen van planten moeten dan ook onmogelijk worden gemaakt. Wij zetten ons in voor de volledige etikettering van bewerkt voedsel, terwijl de productie en verkoop van streekproducten, waarvan duidelijk is wat het betreft, niet belemmerd moeten worden door overbodige bureaucratie.

VEETEELT

Megastallen en andere vormen van intensieve, grootschalige veehouderij moeten op termijn verdwijnen. We willen een omschakeling naar kleinschalige, ecologische veehouderij met respect voor dieren en passen het Europese landbouwbeleid daarop aan. De uitstoot van stikstofverbindingen, die schadelijk is voor onze gezondheid, voor de bodem- en waterkwaliteit en voor de biodiversiteit, wordt teruggebracht naar een veilig niveau.

De veeteelt in de EU moet duurzamer, kleinschaliger en diervriendelijker. We moeten af van de bioindustrie, zowel in Nederland als in de rest van de EU. Bij het houden van dieren gaat de gezondheid van mensen en dieren, bijvoorbeeld bij het voorkomen van het uitbreken van dierziektes, altijd boven commerciële belangen. Preventief inenten wordt daarom veel vaker toegestaan dan nu het geval is. Omdat we ons voedsel vooral gaan produceren voor de regionale markt, en niet langer voor de wereldmarkt, kan dit ook. Het gebruik van antibiotica in de veeteelt wordt maximaal teruggedrongen.

Europese regelgeving ten aanzien van dierenwelzijn wordt sterk aangescherpt, uitgebreid en ook strenger gehandhaafd. Dieren in stallen krijgen meer ruimte, een vrije uitloop en worden te allen tijde met respect behandeld. Dieren die gehouden worden moeten weer meer hun natuurlijke gedrag kunnen tonen: koeien moeten kunnen grazen in de wei en varkens moeten kunnen wroeten in de modder. Slachten moet op een zo pijnloos mogelijke manier plaatsvinden.

Er komt een einde aan de verschrikkelijke diertransporten over grote afstanden dwars door heel Europa. Transporten van levend vee mogen voortaan niet langer duren dan vier uur. Regels ten aanzien van het vervoer van dieren zullen streng gehandhaafd worden.

Er komt een verbod op het fokken van dieren gericht op een extreem snelle groei voor een snelle, winstgevende consumptie van het dier. Het verminken van vee en van huisdieren om commerciële of esthetische redenen wordt verboden.

Wij willen een stop op subsidies die consumptie van specifieke producten stimuleren, zoals subsidie voor spotjes op tv die producten zoals vlees, zuivel, bloemen of brood promoten.

VISSERIJ

Een gemeenschappelijk visserijbeleid is nodig om te voorkomen dat Europese zeeën nog verder worden leeggevist. Uitgangspunt voor visquota zou moeten zijn dat bedreigde vissoorten de kans hebben zich te herstellen, om een verdere achteruitgang tegen te gaan. De EU stopt met het sluiten van visserijverdragen met niet-EU-landen waarbij Europese trawlers hun wateren leegvissen voor een habbekrats. De EU zet zich internationaal in voor een dekkend wereldwijd verbod op walvisjacht en staat geen doorvoer van walvisvlees toe in haar havens.

NATUUR

De schaalvergroting, de monocultuur en het gebruik van pesticiden in de geïndustrialiseerde Europese landbouw gaan ten koste van de natuur. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat massale insectensterfte, bijvoorbeeld van bijen, al heel lang gaande is en steeds dramatischere vormen aanneemt. Steeds meer vogelsoorten dreigen te verdwijnen. Het aantal plantensoorten neemt steeds verder af door overwoekering met stikstofminnende soorten, waardoor de insectenpopulatie terugloopt en vogels vervolgens minder voedsel krijgen. Deze complexe samenhang tussen deze factoren zorgt voor een drastische afname van de biodiversiteit. Europees beleid zet in op het herstellen van de balans tussen landbouw en natuur. De belangrijkste natuurgebieden in Europa, Natura 2000, worden versterkt, zoveel mogelijk met elkaar verbonden en eventueel uitgebreid. Behoud van natuur en biodiversiteit wordt een prioriteit. De laatste oerbossen in Europa moeten ongeschonden blijven. Bijen- en andere insectensterfte wordt tegengegaan door gevaarlijke bestrijdingsmiddelen te verbieden. Er wordt beter onderzocht wat de effecten zijn bij de stapeling van pesticiden.

EERLIJKE PRIJS VOOR DE BOER

We waarderen boeren die op een duurzame manier ons land van voedsel voorzien. Voor een andere landbouw zullen we meer, in plaats van minder, boeren nodig hebben. Ze moeten dan wel een eerlijke beloning krijgen en uit de wurggreep van de agro-industrie en banken vandaan komen. De tussenhandel wordt aangepakt, zodat een groter deel van de omzet naar de boeren gaat. De controle over zaden, landgebruik en de verspreiding van kennis dient in handen te liggen van boeren, niet van industriële grootmachten. We stoppen de schaalvergroting en de grootschalige bio-industrie, die gericht is op export, en leggen de rekening bij de financiers die aan schaalvergroting hebben verdiend. Door dichterbij huis te produceren is het niet alleen mogelijk om veel duurzamer en diervriendelijker te produceren, het zorgt ook voor betere prijzen voor de boeren. Dat betekent een forse inkrimping van de veestapel, zeker in Nederland.

EEN DIERPROEUVRIJE EU

Met de ontwikkeling van alternatieve testmethodes worden proefdieren op termijn geheel overbodig. De Europese cosmeticawet moet worden herzien opdat uitsluitend dierproefvrije cosmetica wordt toegestaan.

**Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort**

**(088) 243 55 55
sp@sp.nl • sp.nl**